

TÜRK
EDEBİYATI
DERGİSİ

MAYIS - HAZİRAN /20

03

Şöğüt

Ahmet Bican Ercilasun / Ali Duymaz / Asuman Güzelce
Ayşe Erdoğan / Bahtiyar Aslan / Begüm Hande Çay
Berat Demirci / Bilgin Güngör / Birdal Akar
Bleda Yaman / Caner Çaylak / Cengizhan Orakçı
Elif Arpacı / Elif Sabır / Emine Taş / Eray Sarıçam
Erol Üyepazarcı / Ersin Bayram / Fatih Akça / Fatma Aksu
Fikri Cumhuri / Funda Ö. Erdoğan / Göktürk Ömer Çakır
Halil İteriş Kutlu / Hasan Erimez / Hasan Yurtoğlu

ATSIZ

“Yeşermesi ektiğimiz tohumun hakkıdır”

Hayati Tek / İbrahim Daş / Kübra Pehlivan / M. Sadi Karademir
Maide Öztosun / Mehmet Ali Kalkan / Mehmet Aycı
Mehmet S. Fidancı / Mehmet Sağ / Mehmet Şamil / Metin Savaş
Misli Baydoğan / Murat Kaymaz / Mustafa Uçurum / Numan Altuğ Öksüz
Oğuzhan Murat Öztürk / Ömer Küçükmehtemoğlu / Rabia Karanfil
Rüveyda Temel / Sinan Terzi / Süheyla Ağan / Süleyman Çobanoğlu
Tekin Şener / Yaşar Çağbayır / Yusuf Bolat / Zafer Saraç / Zeynep Arpacı

20₺
ISSN 2687-6523
9 772687 652308

Türk Edebiyatının Sögüt'ü

Sögüt

Türk Edebiyatı Dergisidir

YIL 1 - SAYI 3

MAYIS- HAZİRAN 2020

(İki ayda bir yayımlanır)

KURUCUSU

NEVZAT KÖSOĞLU

**ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş. ADINA
İMTİYAZ SAHİBİ**

Ertuğrul Alpay

BASKI

Pelikan Basım Matbaa ve Ambalaj Sanayi

Tic Ltd Şti

Maltepe Mah. Gümüşsuyu Cad. Odin

İşmerkezi No28/1

Zeytinburnu /İstanbul

Sertifika Numarası: 40619

YILLIK ABONELİK BEDELLERİ

2020 yılı abonelik bedeli 100 ₺

2020 yılı kurum abonelik bedeli 150 ₺

ABONELİK LİNKİ

www.otuken.com.tr/sogut

ISSN

2687-6523

GENEL YAYIN YÖNETMENİ

Sinan Terzi

EDİTÖRLER

Ayşegül Büşra Paksoy

Göktürk Ömer Çakır

DANIŞMA KURULU

Asuman Güzelce

Bahtiyar Aslan

Cengizhan Orakçı

Metin Savaş

Misli Baydoğan

Senail Özkan

Süleyman Çobanoğlu

Şerif Aydemir

SON OKUMA

Tuğçe Meç

POSTER

Mehmet Sağ

İLETİŞİM

sogut@otuken.com.tr

GRAFİK TASARIM

GNG Tanıtım

Söğüt'te neşredilen nesir ve şiirlerin tüm yayın hakları Ötüken Neşriyat A.Ş.'ye aittir. Matbu veya dijital başka mecralarda kullanımları, yayınevinin iznine tabidir.

DOSYA

- “ATSIZ, CUMHURİYET
DÖNEMİ ROMANININ
EN ÖNEMLİ
İSİMLERİNDEN
BİRİDİR”
RÖPORTAJ: PROF. DR.
AHMET BİCAN ERCİLASUN
GÖKTÜRK ÖMER ÇAKIR
AYŞE ERDOĞAN / 14
- ATSIZ'IN EDİTÖRÜ
OLMAK / 22
GÖKTÜRK ÖMER ÇAKIR
- BOZKURLAR KİMİN İÇİN
YAZILMIŞTI? TENKİDİN
TENKİDİ VE FAHİŞ BİR
ELEŞTİRİ HATASI ÜZERİNE
OĞUZHAN MURAT ÖZTÜRK / 28
- BOZKURLAR'IN
ZİHİN HARİTASI / 32
HAYATİ TEK
- SONUNA KADAR
İDEALİST BİR TÜRKÇÜNÜN,
NİHAL ATSIZ'IN
ROMANLARI / 44
EROL ÜYEPAZARCI
- HER DEVİRDE BİR YALNIZ
YAHUT RUH ADAM / 50
CENGİZHAN ORAKÇI
- HER ÇAĞIN MASALI
ATSIZ'IN BENZEŞTİRME
TEKNİĞİYLE YAZDIĞI
ÖYKÜSÜ / 56
METİN SAVAŞ
- GÜNTÜLÜ İLE BİR AKŞAM
KÜBRA PEHLİVAN / 60

DENEME

- ÇÖLDE HOMONGOLOSLAR
YA DA EŞEĞE
TERS BINMEK ÜZERİNE
SÜLEYMAN ÇOBANOĞLU / 06
- KAYIP MEVSİM DÜŞLERİ
TEKİN ŞENER / 76
- GÖNLÜMDEN
MEHMET ALİ KALKAN / 92
- SEN KİMİNLE DANS
ETTİĞİNİ BİLİYOR
MUSUN ALİGHİERİ
EFENDİ!
MURAT KAYMAZ / 112
- SESLENİŞ
RABİA KARANFİL / 132
- ÇÖKÜŞ
SÜHEYLA AĞAN / 134
- OKUMAK ÜSTÜNE
YAŞAR ÇAĞBAYIR / 144
- “KİTLESEL OKUR” VE
“BİREYSEL OKUR”
BİLGİN GÜNGÖR / 152
- BU ŞİİR KİMİN?
ALİ DUYMAZ / 170
- UFKUN SINIRLARI
ELİF SABİR / 188
- TERAVİH SALAVATI
BERAT DEMİRCİ / 194
- KARANLIKTA İÇERİDEN
KONUŞMALAR I- ADALET
ZEYNEP ARPACI / 214
- FİLM ELEŞTİRİSİ**
- YA KÖPEKLER DE
ÖÇ ALMAK İSTERSE
MEHMET AYCI / 102
- NOSTALJİ**
RAMAZAN GECELERİ
SERVER BEDİ / 223

İNCELEME

TANPINAR'IN
FİKRİ NEYDİ? / 80
BEGÜM HANDE ÇAY

YALNIZIZ
ZAFER SARAÇ / 122

MUKADDER GEMİCİ'NİN
HATIRLI YARA'SI / 158
FUNDA ÖZSOY E.

YEDİ TEPELİ BABİL'İN
ÖLÜM KAPISI / 176
EMİNE TAŞ

ÖLÜM HÜKMÜ
BAĞLAMINDA İDEOLOJİK / 190
VE İÇTİMAİ MESELELER
RÜVEYDA TEMEL

GÖÇ YOLLARI / 204
MİSLİ BAYDOĞAN

ELLERİM NEDEN SİYAH'A
DAİR BİRKAÇ SÖZ / 216
ERSİN BAYRAM

HİKÂYE

GÜLE GÜLE HAR GELİYOR
SİNAN TERZİ / 66

DARAĞACI / 88
MİSLİ BAYDOĞAN

KÜNDEKÂRİ / 96
BAHTİYAR ASLAN

KARANTİNA YA DA
MÖSYÖ ROUILLAC / 108
MAİDE ÖZTOSUN

TUFANDA KALAN
KOYUN SÜRÜSÜ / 126
YUSUF BOLAT

BİR GÜLSEN YETER / 138
HASAN ERİMEZ

HANÇERLER VE
URGANLAR / 160
CANER ÇAYLAK

ÜÇKAĞIT / 182
ASUMAN GÜZELCE

GÖZ UCU
NUMAN ALTUĞ / 198
ÖKSÜZ

NERGÜL YENGE / 208
ELİF ARPACI

ŞİİR

DEDİM BÖYLE
SIZILAR / 70
MEHMET S. FIDANCI

GECE KİTABI / 92
BLEDA YAMAN

AHİT / 102
HALİL İLTERİŞ KUTLU

DOST ATEŞİ / 108
M. SADI KARADEMİR

MİMİKSİZ
HAYVANLAR / 126
ŞATHİYYESİ
BİRDAL AKAR

İP UCU / 134
FATİH AKÇA

EYLEM / 144
MEHMET AYCI

YOKUŞ YEMİ / 150
MEHMET ŞAMİL

ŞİMDİ DÜNYA / 170
CENGİZHAN ORAKÇI

YÜZÜMÜZ HEP / 186
OKYANUS
MUSTAFA UÇURUM

YIKANMADAN
İÇİLEMİYEN / 192
SULARIN ZAMANINA
DOĞAN KIZIMA
MEKTUP
FİKRİ CUMHUR

SINIK YARA'YA ÖRGÜ / 198
İBRAHİM DAŞ

SOLGUN / 202
ERAY SARIÇAM

ZAMANE TÜRKÜSÜ / 212
FATMA AKSU

SİYAH KUYRUK / 222
HASAN YURTOĞLU

“ATSIZ, CUMHURİYET DÖNEMİ ROMANININ EN ÖNEMLİ İSİMLERİNDEN BİRİDİR”

PROF. DR.
AHMET BİCAN ERCİLASUN
İLE ATSIZ'IN EDEBİYATI ÜZERİNE

■ RÖPORTAJ: GÖKTÜRK ÖMER ÇAKIR - AYŞE ERDOĞAN

ATSIZ'IN TÜRK EDEBİYATINDAKİ YERİ HAKKINDA NE SÖYLEYEBİLİRİZ ■
HOCAM? ROMANCI, HİKÂYESİ VE ŞAİR KİMLİĞİYLE EDEBİYATIMIZIN
İZLEKLERİNDE ESER VERMİŞ BİR İSİM OLARAK BU YERİN HAKKI TESLİM
EDİLMİŞ MİDİR? YOKSA HÂLÂ İDEOLOJİK BİR SEKTERLİĞİN CENDERESİNDE
MİDİR ESERLERİ? BELKİ ŞÖYLE DE SORABİLİRİZ: KANAATLERİNE
KATILINMASA BİLE EDEBİYAT İNCELEMELERİ VE ANTOLOJİLERİNDEKİ
VARLIĞI NİTEL VE NİCEL AÇIDAN NEDİR? BAZI EDİPLER BU TÜR
TOPLAMALARDA, DERS KİTAPLARINDA OLMAZSA OLMAZ GİBİ KABUL
EDİLİRKEN ATSIZ'IN EDEBİYAT VERİMLERİ BU ANLAMDA NASIL
GÖRÜLMEKTEDİR?

Türkiye Cumhuriyeti'ndeki kültür ve edebiyat hayatında sizin “ideolojik bir sekterlik” olarak ifade ettiğiniz bir tutum en az 1950'lerden beri var. Basın yayın hayatına hâkim olan belli bir grup kendilerinin

*ATSIZ'IN BÜTÜN
ÇALIŞMALARINDA
TEMEL DÜŞÜNCEİ
TÜRKLÜĞE
YARARLI
OLMAKTIR.*

dışında olanları görmeme eğilimindedir. Dergilerine, antolojilerine ve edebiyat tarihlerine bakınız, bunu açıkça görürsünüz. Oysa onların görmezlikten geldikleri, “sağcı veya faşist” olarak niteledikleri kimse-ler tarafından yazılan edebiyat tarihlerinde onlar yer alır. İşte bu tutumdan Atsız da nasibini almıştır. Ama zaman denen ölçüt, ideolojik sekterlikten daha güçlüdür. Şimdi görüyoruz ki Atsız'ın eserleri yok satmaktadır.

Eserleri yok satıyor ama Atsız edebî açıdan yeterince değerlendiriliyor mu? Maalesef hayır. Cihan Özdemir'in doktora tezi ve birkaç makaleden başka ciddi bir değerlendirme yok. Oysa Atsız, Cumhuriyet dönemi romanının en önemli isimlerinden biridir. *Ruh Adam*, gerçek bir şaheserdir. Psikolojik tahlilleriyle, postmodern denilen ve ancak son yıllarda örnekleri verilen romanlardan onlarca yıl önce postmodern

PSİKOLOJİK TAHLİLLERİYLE, POSTMODERN DENİLEN VE ANCAK SON YILLARDA ÖRNEKLERİ VERİLEN ROMANLARDAN ONLARCA YIL ÖNCE POSTMODERN UNSURLARI YOĞUN BİR ŞEKİLDE İÇERMESİYLE BU ROMAN EDEBİYAT TARİHİMİZİN ÖNCÜLERİNDEN DE SAYILMAK GEREKİR.

unsurları yoğun bir şekilde içermesiyle bu roman edebiyat tarihimizin öncülerinden de sayılmak gerekir.

Bozkurtlar ve *Deli Kurt* basit tarihî romanlar değildir. Hele “çocuk edebiyatı” kavramı içine asla hapsedilemezler. Evet, çocuk yaştakilerin merak ve ilgiyle okuyacakları eserlerdir bunlar ama asla çocuk romanı değildirler. *Bozkurtlar* çok kahramanlı yapısıyla bir ilktir ve belki de tektir. Olaylar, ikili veya bazı aşk romanlarında olduğu gibi üçlü kahraman çizgisinde ilerlemez. Olayların içine onlarca ana kahramanı mükemmel bir kompozisyonla yerleştirebilmek ancak Atsız gibi bir sanatkârın işi olabilir.

Gerek *Bozkurtlar*'da gerek *Deli Kurt*'ta da postmodern romanın habercisi olan unsurlar vardır. *Bozkurtların Ölümü*'nde 1300 yıl sonra dirilmek, *Delikurt*'ta hayale benzeyen, büyülü, yeşil gözlü kız gibi.

Atsız'ın romanlarındaki “fedakârlık” kavramına da dikkat çekmek isterim. Atsız bu kavrama o kadar vurgu yapar ki, -üstelik açıkça belirtmeden- o kadar vurgu yapar ki sanki fedakârlık / feragat romanların bir diğer kahramanıdır.

Atsız'ın şiirleri de insan ruhunu yakalayan, yakalayıp sarsan çekiciliktedir. Hamasi şiirleri de aşk şiirleri de. Bir kere bütün şiirleri şekil bakımından, ahenk unsuru bakımından mükemmeldir. Bazı tenkitçilerin aradığı gizemli unsurlar, anlaşılmaz “imge”ler belki Atsız'ın şiirlerinde yoktur ama o şiirler sizi kendilerine çekiverir. Hatta bazı beyitleri

dilimizin ezberi hâline geliverir. Dilin ezberi olan şiirler, “kalıcı” edebiyat eserleridir.

Atsız’ın hayatında şiir çok fazla yer tutmaz. Yani az şiir yazmıştır ve bunlar da belli zamanlarda yoğunlaşmaktadır. Eğer kendini şiire hasretseydi Atsız, Türk şiir tarihinde çok daha önemli bir yere sahip olurdu. Bu hükmü verirken İbnülemin Mahmut Kemal’in Atsız hakkındaki ifadelerini hatırlıyorum.

■ **ATSIZ’IN BOZKURLAR ROMANINDA ROMAN KARAKTERLERİNİ MODERN TÜRKÇEDE KULLANIMDA OLMAYAN ESKİ KELİMELERLE KONUŞTURMASI HEM DÖNEMSEL ATMOSFER İNŞASINDA BAŞARILI OLMASINI HEM DE OKURLARIN BU KELİMELERE İLGİ DUymasINI SAĞLAMİŞTI. OYSA MALUMUNUZ, AYNI KONUYU ESİRLER PİYESİNDE İŞLEYEN SABAHATTİN ALİ’NİN DİLİ YER YER TERKİPLİ BİR TÜRKÇEYDİ. ATSIZ’IN BU TERCİHİNİ BİR DİL BİLİMCİ OLARAK NASIL YORUMLARSINIZ? BU SÖZ VARLIĞININ KULLANIMI NASIL BİR İKTİSATLA METİNLERE YEDİRİLMELİDİR? BU BAĞLAMA ÇAĞDAŞ TARİHİ ROMANCILIĞIMIZA DAİR BİR DEĞERLENDİRMENİZİ DE DÂHİL EDEBİLİRSENİZ SEVİNİRİZ.**

Sorunuzun önemli bölümlerinden biri “nasıl bir iktisatla” bölümüdür. Bu soruya “Tam da Atsız’ın kullandığı oranda.” diye cevap verebilirim. Okuyucunun anlamasını kesintiye uğratmayacak bir oranda. Zaten Atsız’ın üslubunun en başarılı taraflarından biri budur. O, okuyucunun anlamasını asla kesintiye uğratmaz. Yani Atsız’ın hiçbir cümlesini, acaba ne diyor diye tekrar okumazsınız. İşte romandaki tarihî kelimeler de buna dikkat edilerek belli bir oranda kullanılmıştır. Onun kullandığı kelimelerin bir kısmı da günlük dile girmiştir. *Esirler* piyesi bu bağlamda sözü edilecek bir eser değildir. Nitekim yıllarca *Varlık* dergisinin sayfalarında kalmıştır. Günümüzde yayımlanıyorsa bu, Sabahattin Ali’nin diğer kitaplarındaki başarı ve tanınmışlığından dolayıdır.

Tarihî romanlarda, anlatılan dönemin ruhunu verebilmek için o dönemin kelimelerini kullanmak bütün dünya edebiyatlarında başvuru olan bir yoldur ve bence de gerekli bir yoldur. Doğru kelimeleri seçmek ve aşırıya kaçmamak şartıyla. Çağdaş tarihî romancılığımızda çok defa kelimeler doğru seçilmiyor. Bazen de aşırıya kaçılıyor. Böyle yapılacağına tarihî kelimeleri hiç kullanmamak daha iyidir.

■ **ATSIZ’IN BİR ROMANCI OLARAK BESLENDİĞİ KAYNAKLAR NELERDİR/ KİMLERDİR? KİMLERİ OKURDU, KİMLERDEN ETKİLENMİŞTİ? BUNA DAİR KİŞİSEL ANILARINIZA DAYANAN BİR VERİ MEVCUT MU?**

Hiç şüphesiz 1930’ların sonlarına kadar edebiyatımızda yer etmiş roman ve hikâyeler, Atsız’ın romancılığında etkili olmuştur. Namık Kemal gibi Tanzimat romancılarını da Serveti Fünun, İkinci Meşrutiyet ve

ATSIZ'IN HAYATINDA ŞİİR ÇOK FAZLA YER TUTMAZ. YANİ AZ ŞİİR YAZMIŞTIR VE BUNLAR DA BELLİ ZAMANLARDA YOĞUNLAŞMAKTADIR. EĞER KENDİNİ ŞİİRE HASRETSEYDİ ATSIZ, TÜRK ŞİİR TARİHİNDE ÇOK DAHA ÖNEMLİ BİR YERE SAHİP OLURDU.

Cumhuriyet romanlarını da Atsız'ın okumadığı düşünülemez. Namık Kemal'i ne kadar çok sevdiğini yazılarından biliyoruz. Refik Halit'in Türkçesinin çok güzel olduğu hakkındaki düşüncesini ben kendisinden dinledim. Ama onun en çok Ömer Seyfettin ve Ahmet Hikmet Müftüoğlu'ndan etkilendiğini sanıyorum. Bir de Leon Cahun'un *Gökbayrak*'ından. Bu eser daha 1910'larda Necip Asım tarafından *Gök Sancak* adıyla Türkçeye çevrilmişti.

Atsız'ın övgüyle bahsettiği bir roman daha var: *Ciğerdelen*. Safiye Erol'un bu eserinin methini Atsız'dan duyunca alıp okumuştum. Gerçekten mükemmel bir roman ve en önemlisi zaman atlamalarıyla *Ruh Adam* gibi postmodern unsurlar taşıyan bir roman.

RUH ADAM ROMANININ OTOBİYOGRAFİK BİR ESER OLDUĞUNU VE BURADA GERÇEK ATSIZ'IN KENDİ HAYATI ETRAFINDA ŞEKİLLENEN OLAYLARI KUVVETLİ BİR SEMBOLİZMİ DE EKLEYEREK ANLATTIĞINI BİLİYORUZ. ROMAN KARAKTERLERİNİN PEK ÇOĞU HAKKINDA FİKRİMİZ OLMASINA RAĞMEN GÜNTÜLÜ HÂLÂ BİR MUAMMA. YAKIN ZAMANDA İNTERNET ÜZERİNDE BU KONUDA BİR DEĞERLENDİRME KALEME ALINDI. SEMİH AYNA TARAFINDAN KALEME ALINAN BU DEĞERLENDİRMEYE GÖRE GÜNTÜLÜ'NÜN, 1952 AVRUPA GÜZELİ SEÇİLEN GÜNSELİ BAŞAR OLDUĞU İDDİA EDİLİYOR. BU KONUDA NE DERSİNİZ?'

Evet, *Ruh Adam* otobiyografik romanlara benzer. Selim Pusat'ın Atsız olduğu muhakkaktır. Zaten Atsız'ın Selim Pusat imzasını kullandığını biliyoruz. Ben de Güntülü'nün kim olduğunu çıkaramamıştım. Semih Ayna benimle de iletişim kurdu ve fikrini söyledi. Ben de olablir demiştim. Şimdi sorunuz üzerine Günseli Başar'ın doğum tarihine ve okuduğu liseye baktım. 1932'de doğmuş ve Erenköy Kız Lisesi'nde

¹ Söz konusu yazı için bkz: <http://misakizafer.com/2019/08/24/atsiza-serefini-gomduren-kadin/>

okumuş. Atsız'ın romanı yazdığı tarihlerde yani 1950'lerin başlarında tam da lise çağında. Bedriye Hanım da Erenköy Kız Lisesi tarih öğretmeni. Atsız dostlarına yazdığı mektuplarda romandaki şahısların çoğunun gerçek olduğunu da belirtiyor. Yani bütün bilgiler uyum içinde. Tabii ki romanın bir kurgu olduğunu ve romanda anlatılan olayların gerçek hayatta birebir cereyan ettiğini düşünmemek gerekir.

ATSSIZ'IN ŞİMDİLİK TESPİT EDİLİP DERLENEN ALTI HİKÂYESİ ELİMİZDE. ONU BİR HİKÂYE YAZARI OLARAK NASIL DEĞERLENDİRİRSİNİZ? ■

Atsız hikâye yazarı olarak romanları ölçüsünde başarılı değildir. Ancak onun hikâyelerinin, birisi hariç, sanat hayatının başlangıç dönemine ait olduğunu unutmamalıyız. Bu hikâyelerde biraz Ahmet Hikmet havası var. Sonra Atsız hikâyeye devam etmedi, romanı tercih etti.

ŞAİR ATSSIZ'DAN BİRAZ DAHA BAHSEDER MİSİNİZ? ■

Şair Atsız'dan biraz evvel de bahsetmiştim. Şiirleri daha çok 1930'ların ve 1940'ların ilk yarılarında yazıldı. Birincisi sanat hayatının başlangıç dönemi. İkincisi 1944 olayları dönemi. Yani Atsız'ın şiire yönelmesini sağlayacak dönemler. Koşmalarını, varsağıklarını alın, o türlere örnek olarak edebiyat tarihi derslerinde okutun. "Gel be dilber zevk edelim / Orda yalnız ne yatarsın?" Şu serazat havaya bakar mısınız? Varsağıklarında bambaşka bir Atsız vardır, genç... Atsız. "Geri Gelen Mektup"ta hâlâ genç Atsız, daha doğrusu ruhu genç kalmış Atsız vardır. Ama "Kahramanların Ölümü"nde, "Kahramanlık"ta ve daha nice hamasi şiirinde, işte bizim bildiğimiz Atsız vardır. Ülke için kendini feda etme duygusu uyandıran Türk ülkücüsü Atsız. Tabii ki "Geri Gelen Mektup"un onun şiirinde ayrı bir yeri vardır. Diyebilirim ki bu şiir lirik şiirimizin müstesna eserlerinden biridir.

DİVAN-I TÜRKÎ-İ BASİT ÜZERİNDE ÇALIŞMIŞ OLMASININ ANLAMI NEDİR? ■ SİZCE ATSSIZ BU KONUYU BİLEREK Mİ TEZ KONUSU SEÇMİŞTİ? BU HAREKET ÜZERİNE YAZDIKLARI GÜNÜMÜZDE DE GEÇERLİLİĞİNİ KORUMAKTA MIDIR?

Atsız'ın o konuyu bilerek seçtiğini düşünüyorum. Önceki yıllarda hocası Fuat Köprülü de bu konu üzerinde makaleler yazmıştı. Dolayısıyla Köprülü'nün yönlendirmesi de düşünülebilir. Bence bu konuda Köprülü ile Atsız'ın düşünceleri örtüşmüştür.

Türkî-i Basit cereyanı bugün edebiyat tarihlerimizde yer alıyorsa bunda hiç şüphesiz öncelikle Köprülü'nün sonra Atsız'ın çalışmalarının yeri vardır.

NAMIK KEMAL'İ NE KADAR ÇOK SEVDİĞİNİ YAZILARINDAN BİLİYORUZ. REFİK HALİT'İN TÜRKÇESİNİN ÇOK GÜZEL OLDUĞU HAKKINDAKİ DÜŞÜNCESİNİ BEN KENDİSİNDEN DİNLEDİM. AMA ONUN EN ÇOK ÖMER SEYFETTİN VE AHMET HİKMET MÜFTÜOĞLU'NDAN ETKİLENDİĞİNİ SANIYORUM.

**TÜRK EDEBİYATI TARİHİ'NİN YAZILIŞINDAKİ TEMEL DÜŞÜNCE NEDİR? ■
ATSIZ, BU KİTABINDA NASIL BİR YAKLAŞIMI BENİMSEMİŞTİR?**

Atsız'ın bütün çalışmalarında temel düşüncesi Türklüğe yararlı olmaktır. Bu çalışmada da temel düşüncesinin aynı olduğunu söyleyebiliriz. Tabii ki o, askerliğe birinci sırada önem vermekle birlikte, edebiyat, tarih ve medeniyetin de önemli olduğunu düşünüyordu. Bu alanlardaki çalışmaların da mutlaka gerçeklere, doğru bilgilere oturtulması gerektiğine inanıyordu. *Türk Edebiyatı Tarihi*'ni de bu alandaki en doğru bilgileri, en anlaşılır biçimde kamuoyuna ve özellikle gençlere öğretme düşüncesi vardır. Bakınız, “güzel sanat, bedii duygu, edebiyat” gibi soyut kavramları ne kadar açık ve anlaşılır biçimde anlatıyor:

“İnsanlarda alelade duygulardan ve düşüncelerden başka bir de bedii duygular ve yüksek düşünceler vardır. Güzel sanatlar dediğimiz bilgi şubeleri bu bedii duygulardan ve yüksek düşüncelerden doğar.

Bedii duygu demek güzellikler ve iyilikler karşısında duyulan yahut güzellik ve iyilik yaratmak kabiliyetinde olan duygudur. Yüksek düşünce de günlük düşüncelerin üstünde iyiyi, doğruyu, güzeli, yaratacak olan düşüncedir. Yani bedii duygu ve yüksek düşünce demek insan duygusunun ve düşüncesinin yaratıcı tarafı demektir.”

“İşte bu bedii duygularla yüksek düşüncelerin söz ve yazı ile ifade-sine edebiyat... deriz.” (Eserin 2015 tarihli 9. basımında, 11. sayfada yer alan son cümlede bir veya iki satırlık eksik var. Eksikte diğer güzel sanatlar anlatılıyor)

Atsız üslubu işte budur. Yani demek istiyor ki kavramlar ne kadar soyut olursa olsun açık bir şekilde anlatılmalıdır. Kendisi de bunun örneğini veriyor.

Bir de şu var: O dönemde ve bugün de yaygın olan anlayış “Edebiyat tarihi, tarihin bir koludur.” anlayışıdır. Atsız da tırnak içindeki cümle-sinden anlaşıldığı gibi bu görüştedir. O aynı zamanda bir tarihçidir ve tarihçilik tarafını edebiyat tarihinde de göstermek istemiştir.

TÜRK EDEBİYATI TARİHİNDE KÖKTÜRK YAZITLARININ OKUNUŞU VE ANLAMLANDIRILIŞI ÜZERİNE, OSMAN FİKRİ SERTKAYA’NIN “YAPILDIĞI DÖNEME GÖRE MÜKEMMEL BİR AKTARMADIR” GÖRÜŞÜNE KATILYOR MUSUNUZ? KATILYORSANIZ BU AKTARIMI MÜKEMMEL KILAN UNSURLAR NELERDİR?

Köktürk anıtları üzerindeki çalışmalarını Atsız, *Türk Edebiyatı Tarihi* eserinden önce, daha 1934 yılında çıkardığı *Orhun* dergisinde yayımlamıştı. Henüz Hüseyin Namık Orkun’un yayını ortada yoktu. Atsız’ın çalışması, örnek olarak aldığı küçük kısımlar hariç, metin okuması değil bugünkü Türkçeye aktarmadır. Bu da metnin doğru anlaşılmasıyla mümkün olur. Evet, Sertkaya’nın hükmü doğrudur, bunlar, “devrine göre mükemmel” aktarmalardır. Nitekim çok iyi bir Köktürk metinleri uzmanı olan Sertkaya da bazı düzeltmelerini Atsız’a dayanarak yaptığını ifade etmektedir.

Atsız’ın aktarmalardaki başarısı sadece metni doğru anlamaktan ibaret de değildir. Bilindiği gibi çeviri biliminde, çevirinin hedef dile uygun olması gerektiği görüşü vardır. İşte Atsız’ın aktarmaları da bu görüşe uygundur yani hedef dil olan Türkiye Türkçesinin selikasına uygun olarak yapılmıştır.

TÜRK EDEBİYATI TARİHİNDEKİ ŞİİRLERİN GÜNÜMÜZ TÜRKÇESİNE AKTARIMLARI BAŞARILI MIDIR? BU BAŞARIDA ATSIZ’IN ŞAİRLİĞİ NE ÖLÇÜDE ETKİLİDİR?

Bu eserde Atsız, *Dîvânu Lugâti’t-Türk*’teki birkaç şiir ile *Kutadgu Bilig*’den ve Ahmed Yesevi’den birkaç parça aktarmıştır. Aktarmalarda

şîriyet gütmemiş, metnin doğru anlaşılmasına dikkat etmiştir. Bunda da başarılı olmuştur. Ahmed Yesevi'nin ünlü şîrinin aktarımında biraz şîriyet vardır.

**SİZİN DİL KADAR DESTANLARLA DA ÇOK İLGİLİ OLDUĞUNUZU BİLİYORUZ. ■
BU İLGİDE ATSIZ'IN TESİRİ VAR MIDIR? VARSA BU ETKİNİN SEBEPLERİNİ
AÇIKLAYABİLİR MİSİNİZ?**

Atsız'ın destanlara ne kadar önem verdiği biliniyor. Türk destanını nazma çekenlerle ilgili birkaç yazısından bu anlaşılır. Destanlarla ilgili görüşlerini makalelerinde de açıklamıştır. Ona göre milletlerin büyüklük ülküsü destanlarında gizlidir. Onun bütün bu yazılarını çok genç yaşlarda okumuş biri olarak tabii ki onların etkisinde kaldım. Esasen destanların milletlerin ülkülerini dile getiren eserler oldukları bütün dünyada genel kabul gören bir düşüncedir. Kızıl Elma kavramı yahut Oğuz Kağan'daki "gök çadır, güneş mızrak" mısraları bunu açıkça gösterir. Böyle olunca bir Türk milliyetçisinin destanlardan uzak kalması düşünülemez. Ben de bir Türkçüyüm ve bu sebeple Türk'ün tarihine de diline de edebiyatına da düşkünüm.

**SAYIN HOCAM; CEVAPLARINIZ VE BİZE AYIRDIĞINIZ MESAI İÇİN ■
MÜTEŞEKKİRİZ.**

Ben de teşekkür eder, verimli bir yayın faaliyeti ve iyi çalışmalar dilerim.